

УДК 94-054.57(438)

Н.В. Парначова

ТИЖНЕВИК «НАШЕ СЛОВО» ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО СУСПІЛЬНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНШИНИ В ПОЛЬЩІ

Важливою умовою інтелектуального прогресу нації є врахування і використання своєї історико-культурної спадщини, яка являє собою надбання народу – як в Україні, так і за її межами, в діаспорі. Уперше досліджено тижневик «Наше слово» в інформаційному просторі, зокрема, як джерело суспільно-політичного життя українців у Польщі.

Ключові слова: тижневик «Наше слово», українська діаспора, культура, Польща.

Одним із прикладів активної культуротворчої діяльності є польська діаспора, яка в 1956 році створила Українське суспільно-культурне товариство з пресовим органом «Наше слово».

Польський україномовний щотижневик «Наше слово» – одне з періодичних видань української еміграції – посідає особливе місце в історії української меншини в Польщі. Для такого твердження є кілька аргументів. По-перше, тривалий часовий проміжок існування – з 1956 року й до сьогодні. По-друге, широка географія передплатників у Польщі. По-третє, високий творчий потенціал співробітників та дописувачів: громадські діячі, представники науки, освіти, культури, відомі письменники. По-четверте, набутий за короткий час високий авторитет не лише серед читачів, а й серед працівників інших періодичних видань. Незважаючи на такі аргументи, цей часопис досі не став предметом спеціальних досліджень ні в діаспорі, ні в Україні. У публікаціях про цей часопис принагідно згадують лише при вивченні діяльності Українського суспільно-культурного товариства: Генік М.А. у статті «Міжнаціональне примирення у діяльності Українського суспільно-культурного товариства у Польщі», д-р Ярослав Сирник у роботі «Українське культурно-суспільне товариство у Польщі (1956–1990), його діяльність та роль у державотворчому процесі в Україні», Роман Дрозд у публікації «Українське суспільно-культурне товариство у Польщі в 1956–1990 рр.». Крім того, торкаються цієї проблеми здебільшого у двох аспектах – вивчення історії української еміграційної преси чи української еміграції в цілому та збереження української мови. Прикладом цього можуть служити дослідження Пронь Т.М. «Український тижневик «Наше слово» (Варшава) як оригінальне джерело вивчення передумов і перебігу примусового переселення українців Польщі в 1944–1947 рр.» та Харченко І.І. «Відбиття явищ граматичної інтерференції в українській газеті «Наше слово» в Польщі».

Актуальність теми зумовлена відсутністю комплексного об'єктивного дослідження діаспорної преси та її впливу на самоідентифікацію українців у Польщі.

Досліджений матеріал вважаємо актуальним для сучасності ще й тому, що, користуючись досвідом минулого, можемо з'ясувати деякі особливості започаткування, функціонування суспільно-політичного життя діаспори та її роль у формуванні самосвідомості мас.

Розвитку преси української еміграції присвячено чимало сторінок в історії. Як історичне джерело польський тижневик не був вивчений. Донедавна на теренах України ця тема розроблялася недостатньо, зокрема, через ідеологічні причини. Посилена увага до проблем світового українства після здобуття нашою державою незалежності стимулює розвиток етнічних українців, консолідує численну українську діаспору.

Шляхи становлення української діаспори та її преси були нелегкими. Проте періодика діаспори була і залишається не лише способом передавання етнічної інформації, а й одним із найбільших засобів збереження української національної ідентичності та культури. Для українців, що проживали в Польщі, тижневик став багатогранним джерелом інформації, можливістю висловити свої думки, трибуною патріотизму і національної єдності, де важливе місце відводилося культурно-просвітницькій діяльності. Визначним є те, що ця газета є комплексним, багатоплановим джерелом, що містить матеріали, різноманітні за змістом, видами і походженням. На її сторінках висвітлювалася робота комітетів Українського суспільно-культурного товариства, друкувалися як статті про суспільно-політичне життя в Польщі та Радянській Україні, так і спортивна хроніка, історичний календар, трибуна читачів та кореспондентів, матеріали про культурні події, відомості з історії української літератури, біографії видатних постатей в історії України, політичні повідомлення з інших країн, матримоніальні оголошення, поради лікаря, статті з куточка юридичних порад, жіночого кутка та ін. Цей тижневик став порадником, творцем громадської думки, захисником української ментальності та національної ідеї, невід'ємною частиною життя української спільноти. Друковане слово закликало українців до самоорганізації та самодопомоги, піклування про національно-культурну спадщину, виховання молоді в українських традиціях. У багатьох матеріалах наголошувалося, що українці не можуть відстоювати свої соціально-економічні права через неорганізованість.

Завдяки різноманітності рубрик, видання широко висвітлювало події громадсько-політичного, культурно-освітнього, церковно-релігійного життя української діаспори. Крім того, з 1958 р. у формі додатка до тижневика почала виходити «Наша культура» – літературний і науково-популярний щомісячник, який відіграв роль організатора і модератора української творчої інтелігенції, особливо у сфері літератури, історії, мовної проблематики, мистецтва, культури. Він був місцем для публікацій чималої групи видатних творців тодішньої Радянської України, а також Чехословаччини і Румунії. У середині 60-х років із «Нашого слова» виокремився черговий щомісячний до-

даток для дітей – газета «Світанок», яка не лише розважала їх, а й навчала рідної мови.

З перших років організованого громадського життя українців діаспори провідне місце в більшості друкованих виступів та висловлювань із приводу національного самозбереження посідають питання мови – чи не єдиної виразної ознаки, за якою можна було пізнавати «своїх» у чужорідному оточенні. У самій газеті функціонувала рубрика «Вивчаймо мову», де містилися матеріали щодо правильного вживання і написання слів. На літературній сторінці друкували вірші поетів минулого і сучасників, пісні з нотами. Окремо видавався календар кишенькового формату, де були дані про греко-католицькі, православні та римо-католицькі свята. Крім того, надавалася інформація, де можна вивчати українську мову, які документи необхідні для цього, а також містилися відомості щодо стану викладання її в школах.

Дописувачі тижневика закликали українців до самоідентифікації, наголошуючи на необхідності не забувати про своє коріння, історію та культуру, виховувати в молоді любов до України. До речі, критерієм визначення «українець» – «не українець» щодо наших співвітчизників та їхніх нащадків за кордоном може бути не стільки мова, як відома формула приналежності до народу Петра Струве: «той, хто бере участь у культурі». При широкому розумінні останньої українці – це ті, які свідомо беруть участь у культурному, економічному, політичному, науковому та інших процесах розвитку української нації, народу.

Матеріали «Нашого слова» цінні тим, що зберегли безпосередні свідчення про життя в еміграції, проблеми української етнічної меншини в структурі польського суспільства. Діаспора – це посол нашої Батьківщини в країнах поселення українців. Зарубіжні українці є носіями знань про Україну. Вони зробили й донині роблять вагомий внесок у загальний розвиток культури, науки, мистецтва, літератури українського народу.

Процес культуротворення, що тривав в українській діаспорі й охоплював різновікові прошарки населення, був висвітлений на сторінках тижневика і став важливою складовою українського культурного простору. Головною метою діяльності тижневика була духовна консолідація українців усього світу в інтересах відродження, збереження і примноження національно-культурних традицій власного народу. Це сприяло збереженню цілісності української культури, активізації державотворчого потенціалу в умовах незалежності, зміцненню позицій українських організацій у країнах поселення, а Української держави – у світовому співтоваристві. Проживаючи за кордоном, мільйони наших земляків та їхні нащадки в багатьох країнах у своєму середовищі зберегли українську національну культуру, мову, звичаї, самобутність завдяки творенню громадської думки, передаванню етнічної інформації, культурно-освітній роботі. Розуміння і всебічне вивчення феномена української діаспори, його причин і наслідків для культури народу є, безумовно, дуже важливим, тому що діаспора відіграла і продовжує відігравати непересічну роль у долі народу, його культурі.

Список використаних джерел

1. Сайт тижневика «Наше слово» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nasze-slowo.pl.
2. Сайт Консульства Республіки Польща у Львові [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lwowkg.polemb.net>.
3. «Наше слово». Орган головного правління українського суспільно-культурного товариства» (Варшава), номери за 1956–70.

References

1. Sayt tyzhnevyyka «Nashe slovo» [Elektronnyy resurs] www.nasze-slowo.pl.
2. Sayt Konsul'stva Respubliki Pol'shcha u L'vovi [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.lwowkg.polemb.net>
3. «Nashe slovo. Orhan holovnoho pravlinnya ukrayins'koho suspil'no-kul'turnoho tovarystva» (Varshava), nomery za 1956 - 70.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2013 р.

Н. В. Парначёва

Еженедельник «наше слово» как источник информации об общественно-культурной жизни украинского меньшинства в Польше

Важным условием для интеллектуального прогресса является учёт и использование своего историко-культурного наследия, которое представляет собой достояние народа – как в Украине, так и за ее пределами, в диаспоре. Впервые исследовано еженедельник «Наше слово» в информационном пространстве, в частности, как источник общественно-политической жизни украинцев в Польше.

Ключевые слова: еженедельник «Наше слово», украинская диаспора, культура, Польша.

N. Parnacheva

Weekly «Our Word» as a source of information about the social and cultural life of the Ukrainian minority in Poland

An important condition for intellectual progress of the nation is considered used and their historical and cultural heritage, which is the property of the people, both in Ukraine and abroad in the diaspora. The first time the weekly «Our Word» in cyberspace, particularly as a source of social and political life in Poland Ukrainian.

Key words: weekly «Our Word», Ukrainian diaspora, culture, Poland.